

PRESCRIȚIA DREPTULUI DE A OBTINE EXECUTAREA SILITĂ ÎN PROCESUL CIVIL ROMÂN – ASPECTE GENERALE

Cons. jur. Mariana-Alina ȘTEFĂNOAIA

Abstract

Forced enforcement is the procedural activity of fulfilling the obligations included in the enforcement title, through the enforcement bodies, in compliance with the legal provisions, the rights of the parties and other interested persons (Zilberstein and Ciobanu, 2001, p. 23). The enforcement procedural activity traditionally represents the second phase of the civil process (executio), which follows the trial phase (cognitio) (Deleanu, Mitea and Deleanu, 2013, p. 15-16). However, enforcement may not be preceded by a civil judgment (when the enforceable title is represented by a document other than a court decision). Equally well, it is possible that the civil judgment is not followed by enforcement (when the judgment is not capable of being enforced by enforcement or its enforcement is done voluntarily by the debtor). Forcible execution is the exception, because it is triggered and takes place when the debtor does not willingly execute his obligation.

Keywords: *enforcement, civil procedure, prescription, term, effects, suspension.*

1. Aspecte generale

În principiu, în sistemul nostru juridic, executarea silită a unui titlu executoriu nu se poate face oricând, ci într-un anumit termen de prescripție. Atât vechiul Cod, urmat de Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, cât și Noul Cod au prevăzut această regulă de principiu, chiar dacă unele drepturi subiective civile ar fi, prin natura lor ori printr-o declarație a legii, imprescriptibile extinctiv.

Articolul 404 Vechiul Cod de procedură civilă prevedea faptul că „o hotărâre judecătorească care nu s-a executat timp de 30 de ani de la data sa nu se va mai putea executa și își va pierde puterea lucrului judecat”.

Prin Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă a fost reglementată unitar prescripția dreptului la acțiune (în sens material) și prescripția dreptului de a cere executarea silită, instituindu-se un termen general de prescripție de 3 ani, cu excepția raporturilor dintre organizațiile socialiste, când termenul era de un an (Hilsenrad, 1958, p. 10).

Ulterior, prin intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă se păstrează fizionomia reglementării din 2000, completând sau, după caz, perfecționând, sub anumite aspecte instituția prescripției dreptului de a obține executarea silită.

De reținut faptul că actuala reglementare nu definește „prescripția dreptului de a obține executarea silită”, după cum nici vechiul cod și nici Decretul nr. 167/1958 nu o făceau, acestea din urmă ocupându-se doar de arătarea obiectului și efectului prescripției: stingerea puterii executorii, precum și a autorității de lucru judecat a hotărârii judecătorești executorii sau după caz, stingerea dreptului de a cere (și bine) executarea silită. Pentru prima dată actualul Cod de procedură civilă definește într-o manieră largă și cuprinzătoare „dreptul material la acțiune” ca fiind „dreptul de a constrânge o persoană, cu ajutorul forței publice, să execute o anumită prestație, să respecte o anumită situație juridică sau să suporte orice altă sancțiune civilă” (articolul 2500 alineat 2).

De asemenea, dreptul material la acțiune înglobează în conținutul său, atât dreptul la acțiunea condamnatorie, adică dreptul de a obține condamnarea părâtului, cât și dreptul la acțiunea executorie, adică dreptul de a obține executarea silită (Nicolae, 2010, p. 1148) deoarece ambele componente condiționează reciproc și vizează realizarea, pe cale silită, a dreptului primar încălcat, nesocotit sau ignorat.

În conchidere, din analiza prevederilor legislative se poate afirma faptul că prescripția dreptului de a obține executarea silită este acel mod de stingere a dreptului de a obține, prin constrângere, executarea unui titlu executoriu din cauza neexercitării lui în termenul de prescripție stabilit de lege au, după caz, de către părți.

2. Trăsăturile prescripției dreptului de a obține executarea silită

Din analiza definiției dată dreptului de prescripție, se pot evidenția trăsăturile prescripției dreptului de a obține executarea silită, respectiv:

– Prescripția dreptului de a obține executarea silită stinge dreptul de a obține executarea silită, nu însă și dreptul subiectiv material, substanțial (fie drept real sau de creanță, fie drept intelectual sau un drept al personalității) care trebuie realizat prin punerea în executare a titlului executoriu. În acest caz, împlinirea prescripției zădărnicește numai executarea silită, nu însă și dreptul subiectiv material, care poate fi realizat prin executarea obligației de bunăvoie de către debitor. Mai mult decât atât, dacă dreptul de a obține condamnarea este imprescriptibil sau, după caz, nu s-a prescis, creditorul poate obține un nou titlu executoriu, pe cale unui nou proces, fără a i se opune excepția autorității de lucru judecat.

– Prin efectul prescripției, se stinge, în afara dreptului de a obține executarea silită, și forța executorie a titlului executoriu. Prin urmare, nimic nu îl împiedică pe creditor să obțină un nou titlu executoriu, dacă, desigur termenul de prescripție a dreptului de a obține condamnarea nu s-a împlinit ori acest drept este imprescriptibil extinctiv;

– Ca natură juridică, prescripția dreptului de a obține executarea silită este sau trebuie socotită o (sub)instituție juridică de drept comun material (civil), adică o (sub)instituție de drept material sau substanțial, iar nu o instituție de drept procesual (Ciobanu și colaboratorii, 2016, p. 584), din moment ce este alcătuită din norme privitoare la dreptul de a obține, prin constrângere, executarea silită a unor obligații civile, iar efectul său principal constă tocmai în stingerea posibilității de a obține realizarea silită a obligației cuprinse în titlul executoriu, în timp ce stingerea forței executorii a titlului având ca efect paralizarea sau încetarea executării silite este un efect secundar, determinat de lipsa posibilității juridice de constrângere a debitorului pentru a fi executat silit (Leș, 2007, p. 979).

În conchidere, prescripția dreptului de a obține executarea silită se înfățișează primordial ca o instituție juridică de drept material, dar care produce, inevitabil, și efecte pe plan procesual, la fel cum prescripția executării pedepselor în materie penală este o cauză de înlăturare a executării pedepsei, dar și o cauză de desființare a măsurilor de executare a acesteia.

3. Efectele împlinirii termenului de prescripție a executării silite

Potrivit alineatului 2 al articolului 707 Cod procedură civilă, împlinirea termenului de prescripție a dreptului de a obține executarea silită stinge respectivul drept. Din formularea legiuitorului rezultă că dreptul constatat prin titlu executoriu nu este afectat în substanța sa, dar creditorul nu va mai putea obține executarea silită a acestuia cu concursul forței coercitive a statului.

Executarea benevolă a obligației de către debitor este valabilă și nu poate fi supusă restituirii, chiar dacă dreptul de a obține executarea silită se prescrisese anterior.

De asemenea, compensația este valabilă, chiar dacă, la momentul producerii, dreptul de a obține executarea silită a uneia dintre creanțe era prescris.

Ultima teză a alineatului 2 al articolului 707 Cod procedură civilă, stabilește dreptul creditorului de a obține un nou titlu executoriu, pe calea unui nou proces, fără a i se putea opune excepția autorității de lucru judecat, în situația în care s-a împlinit termenul de prescripție a dreptului de a obține executarea silită în cazul hotărârilor judecătorești și arbitrale, care cuprind drepturi imprescriptibile sau care nu s-au prescris pe fond.

Înțelegerea corectă a prevederii menționate anterior presupune observarea prealabilă a faptului că legiuitorul nu a reglementat nicio ipoteză în care dreptul de a obține executarea silită a hotărârilor judecătorești și arbitrale este imprescriptibil. Or, este unanim acceptat că, în materie de stare civilă, de exemplu, hotărârile judecătorești sunt opozabile erga omnes și produc efecte dincolo de termenul general de prescripție a dreptului de a obține executarea silită de 3 ani. Prin urmare,

în cazul unei astfel de hotărâri, legiuitorul a dat dreptul debitorului să obțină un nou titlu executoriu, fără a i se putea opune excepția autorității de lucru judecat.

Dispozițiile art. 707 alin. (2) teza ultimă NCPC nu sunt pe deplin corelate cu art. 431-432 NCPC, al căror conținut nu lasă loc unor excepții de genul celei arătate. Prevederea de la art. 433 NCPC, potrivit căreia hotărârea judecătorească are putere executorie, în condițiile prevăzute de lege, nu este suficientă.

Având în vedere că dreptul de a obține obligarea pârâtului poate fi imprescripabil sau poate să nu fie prescris în foarte multe situații, apreciem că derogarea legiuitorului de la dispozițiile imperative relative la autoritatea de lucru judecat poate avea efecte negative asupra circuitului juridic civil și poate duce la situații în care dreptul de acces la instanță este exercitat tocmai în materia drepturilor nepatrimoniale, al căror conținut este susceptibil de a fi afectat de aprecieri de ordin sentimental, în detrimentul aprecierilor de ordin juridic.

În noul proces nu se va putea invoca autoritatea de lucru judecat, dar se va putea invoca toate excepțiile și apărările grefate pe aspecte de fapt sau de drept survenite ulterior pronunțării primului titlu executoriu. De exemplu, se va putea solicita respingerea cererii din al doilea proces pe motiv că obligația din primul titlu executoriu a fost executată voluntar. De asemenea, se va putea solicita respingerea cererii din al doilea proces pe motiv că obligația din primul titlu executoriu nu mai poate fi executată pe viitor din motive care nu țin de voința debitorului. Modificările legii aplicabile raportului juridic dedus vor fi avute în vedere în noul proces dacă instanța va aprecia că este cazul.

4. Concluzii

Executarea silită reprezintă excepția, deoarece este declanșată și se desfășoară atunci când debitorul nu își execută de bunăvoie obligația. Executarea silită, ca și întregul proces civil, reprezintă, așadar, o stare de anormalitate, pentru că pornește de la situația premisă a neîndeplinirii unei obligații civile de către debitor. În această situație, obligația va fi adusă la îndeplinire prin intermediul organelor de executare, adică cu concursul forței coercitive a statului, direct sau indirect, în funcție de obligația cuprinsă în titlu executoriu și modalitățile prevăzute de lege în acest sens. Având în vedere că are ca temei un titlu executoriu, executarea silită poate fi declanșată de creditor fără a fi necesară punerea în întârziere a debitorului, cu atât mai mult cu cât acesta are obligația legală de a aduce la îndeplinire dispozițiile cuprinse în acesta (Țiț, 2016, p. 3).

Referințe bibliografice

1. Ciobanu V. M., Nicolae M. și colaboratorii, Noul cod de procedură civilă, comentat și adnotat, Ed. Universul Juridic, București, 2016;

2. Deleanu I., Mitea V. și Deleanu S., *Tratat de procedură civilă*, Vol. III, Ed. Universul Juridic, București, 2013;
3. Hilsenrad A., *Despre noua reglementare a prescripției extinctive*, în LP nr. 8/1958;
4. Leș I., *Codul de procedură civilă. Comentariu pe articole*, ediția a 3-a, Ed. C.H. Beck, București, 2007;
5. Nicolae M., *Tratat de prescripție extintivă*, Ed. Universul Juridic, București, 2010;
6. Țiț N. H., *Executare silită. Partea generală*, Ed. Hamangiu, 2016;
7. Zilberstein S. și Ciobanu V .M., *Tratat de executare silită*, Ed. Lumina Lex, București, 2001.